

Skriftlige indlæg fra Det Økonomiske Råds medlemmer

På de følgende sider er gengivet skriftlige indlæg fra medlemmer af Det Økonomiske Råd. Følgende medlemmer har ønsket at give skriftlige bidrag:

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Finansministeriet

Danmarks Nationalbank

Dansk Arbejdsgiverforening

Landsorganisationen i Danmark

Dansk Industri

Håndværksrådet

Landbrugsraadet, Dansk Landbrug og Danske Andelsselskaber

Handel, Transport og Serviceerhvervene

Dansk Handel & Service

Finansrådet

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Dansk Økonomi

Formandskabet tegner et billede af en sund og robust dansk økonomi, hvor der er et begyndende opsving i gang og udsigt til en ganske pæn vækst i BNP i både 2004 og 2005. Ligeledes forudser Formandskabet et markant fald i ledigheden, bl.a. som en følge af forårspakken, som Økonomi- og Erhvervsministeriet finder velbegrunderet.

Med solide overskud på betalingsbalancen og på de offentlige finanser er der et råderum for at stimulere økonomien. Regeringen har i kraft af forårspakken udnyttet dette råderum til at fremskynde opsvinget og dermed også faldet i ledigheden.

Formandskabet noterer da også, at givet det politiske ønske om et indgreb, så virker indholdet i forårspakken fornuftigt, og den påvirker ikke den langsigtede finanspolitiske holdbarhed. Formandskabet udtrykker dog bekymring for, om fremrykningen af offentlige investeringer skal føre til et højere investeringsniveau, og efterlyser eksplicitte mål for niveauet flere år frem i tiden. De fremrykkede investeringer er imidlertid kendetegnede ved at indgå i sådanne flerårige aftaler på bolig- og trafikområdet og udgør således ikke en risiko for et uholdbart løft i investeringsomfanget. Heller ikke den midlertidige suspension af SP-bidraget eller fremrykningen af skattelettelserne svækker finanspolitikens langsigtede holdbarhed.

Formandskabets rapport bekræfter - med den usikkerhed der nu engang er ved sådanne beregninger - at finanspolitikken i Danmark er holdbar såfremt det lykkes at realisere målsætningerne i 2010-planen om en stram offentlig udgiftspolitik og yderligere strukturpolitiske initiativer, der kan øge beskæftigelsen mærkbart. Det er ambitiøse mål, som regeringen arbejder for at realisere.

Skattestoppet er i den sammenhæng et væsentligt instrument til at sikre udgiftstilbageholdenhed. Formandskabets alternative forslag til udgiftsstyring såsom omsættelige kommunale udgiftskvoter virker ikke særligt veldokumenteret, og der er behov for en mere nuanceret vurdering af de faktiske muligheder for at styre de offentlige udgifter.

Rapporten omtaler generelt behovet for reformer, men omtaler kun meget sporadisk kommunalreformen, selvom formandskabet i tidligere rapporter har understreget behovet herfor. Formandskabet sætter fokus på forslaget om placering af beskæftigelsesindsatsen. Det overordnede interessante i forbindelse med beskæftigelsesindsatsen er imidlertid om systemet skal være enstrengt. Her læser Økonomi- og Erhvervsministeriet Formandskabets vurdering således - men det står meget indirekte - at man er enig i målet om et enstrengt beskæftigelsessystem. Men er kritisk overfor placeringen, hvor den foretagne analyse imidlertid ikke forekommer at være særligt dybtgående og nuanceret.

I Regeringens oplæg, der bl.a. baserer sig på det grundige forarbejde i Strukturkommissionen, er der søgt taget hånd om de problemstillinger, som Formandskabet rejser. Der vil således fortsat være statslige myndigheder på beskæftigelsesområdet, både på regionalt og centralt plan, der sikrer indsatsen på tværs af kommunegrænser samt de overordnede mål med beskæftigelsesindsatsen. Der lægges ikke op til at svække ret-og-pligt principper, tværtimod lægges der op til økonomiske sanktioner over for kommuner, der ikke opfylder forpligtelserne vedrørende tilbud til de ledige. Det er derfor ikke korrekt, at beskæftigelsesindsatsen nu bare overlades til kommunerne.

Formandskabet har ved tidligere lejligheder efterlyst en større offentlig forsknings- og udviklingsindsats. Regeringen har allerede prioriteret forskningsområdet over finansloven. På sidste års finanslov blev der med en ekstrabevilling på godt 4 mia. kr. over de næste 4 år til området sat en stopper for de faldende bevillinger. Med Den nye Fond for Højteknologisk Udvikling gives ekstra prioritet til forskningen. Det kan selvfølgelig altid diskuteres, hvordan en sådan fond mest hensigtsmæssigt finansieres, men det er centralt for de fremtidige vækstmuligheder at forskning med højt samfundsøkonomisk afkast styrkes.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Økonomi- og Erhvervsministeriet er enig i, at produktionen af offentlige serviceydelser bør konkurrenceudsættes i større omfang, end det sker i dag. Konkurrence kan give en dynamik, der kan føre til nytænkning, bedre ydelser og mere effektiv brug af ressourcerne.

Formandskabet peger på, at brugen af udbud og udlicitering har haft en effektiviserings-effekt på kommunerne, og der estimeres et effektiviseringspotentiale på godt 2 mia. kr. årligt ved øget brug af disse redskaber.

Det anføres i Formandskabets rapport, at det er enklest at opnå øget konkurrence på områder, hvor opgaverne forholdsvis let kan specificeres. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at private virksomheder kan inddrages i løsningen af mange offentlige opgaver, men at der er forskel på, hvordan private leverandører kan inddrages mest hensigtsmæssigt. På nogle områder kan der være behov for at gå andre veje, f.eks. ved brug af fritvalgsordninger eller mere partnerskabspræget samarbejde, fx Offentlig-Privat Partnerskab (OPP).

Regeringen offentliggjorde i januar 2004 en Handlingsplan for Offentlig-Private Partnerskaber (OPP), der skal bidrage til en hensigtsmæssig brug af OPP i Danmark. I forlængelse heraf er det positivt, at Formandskabets rapport fremhæver perspektiverne i OPP.

Finansministeriet

Konjunkturvurderingen viser et realistisk billede af dansk økonomi de næste par år med tiltagende BNP-vækst, faldende ledighed og fortsatte overskud på de centrale balancer. Der forudses relativt høj kapacitetsudnyttelse i 2005 og 2006.

Formandskabet angiver, at Forårspakken og de besluttede skatnedsættelser fra begyndelsen af året vil give et mærkbart bidrag til at sænke ledigheden, men peger samtidig på, at Forårspakken kan vise sig at være unødvendig, idet der givet usikkerheden om det videre forløb er tale om skøn. Det vurderes, at den registrerede ledighed skønnes at være lidt højere i 2005 end i 2003, hvis der ikke var truffet beslutning om Forårspakken eller at nedsætte skatten på arbejdsindkomst i begyndelsen af året. Det vurderes endvidere, at Forårspakken ikke mærkbart påvirker finanspolitikens holdbarhed.

Der synes ikke – givet beregningernes karakter – at være nævneværdig forskel på Finansministeriets og Formandskabets vurdering af de krav til finans- og strukturpolitikken, som skal sikre finanspolitikken langsigtede sammenhængskraft. Forskellen er primært, at Formandskabet ikke regner med, at de opstillede mål om stram udgiftsstyring og fremgang i beskæftigelsen vil realiseres.

Betragtningerne i rapporten om, at skatnedsættelserne forringer den finanspolitiske holdbarhed skal derfor ses i lyset af, at Formandskabets beregninger ikke baseres på 2010-forudsætningerne, som bl.a. indebærer, at skatnedsættelserne er finansieret inden for de rammer, der er opstillet frem til 2010. Der er afsat samme beløb til offentlig service og lavere skat som i den oprindelige 2010-plan.

Som i efterårsrapporten peges endnu engang på, at skattestoppet begrænser manøvremlighederne i skattepolitikken. Det er fortsat en relevant diskussion, men det kunne betones, at skattestoppet har bidraget til at væksten i det offentlige forbrug i 2003 er bremset op – og har hindret en mulig fortsættelse af tidligere tiders stigninger i de kommunale indkomstskatter med afledte negative virkninger på arbejdsudbuddet. I spørgsmålet om potentialer i skatteomlægninger har det endvidere betydning, at nominalprincippet i skattestoppet kan bidrage til at øge arbejdsudbuddet, med en virkning, der omtrent svarer til en nedsættelse af f.eks. bundskattesatsen.

Formandskabets anbefaling om et statsligt forankret system på beskæftigelsesområdet understøttes ikke af analyser i rapporten, og risikerer derfor at fremstå holdningsprægede. Vurderingen afviger fra de konklusioner som er angivet af Strukturkommissionen. Med en kommunalt forankret enstrenget beskæftigelsesindsats vil beskæftigelsespolitikken fortsat være en central del af den overordnede økonomiske politik. Dette sikres bl.a.

ved tæt statslig styring og ved, at de nuværende beskæftigelsessystemer i hhv. AF og kommunerne, der i dag har forskellig styring, økonomiske rammer og værktøjer, samles i ét.

Rapportens kapitler om fordeling mellem generationer og effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor er nyttige, og bringer diskussionen videre. Bl.a. fremstår de angivne skøn for gevinsterne ved udlicitering nok mere realistiske end de relativt høje bud, som tidligere er fremført i debatten. Det er også tilfredsstillende, at der – trods de anførte vanskeligheder med at sammenligne velfærd og indkomstforhold over generationer – synes at være rimeligt belæg for de overordnede regneregler, som benyttes i vurderinger af finanspolitikens holdbarhed i Danmark.

Nationalbanken

Det synes nu sandsynligt, at den danske konjunktur passerede bunden i efteråret 2003, og der nu er et opsving i gang. Et opsving som først er blevet erkendt her hen imod midten af 2004.

I de foregående tre år har prognoserne for euroområdet vist sig for optimistiske. Det medfører naturligvis ikke, at det samme vil gentage sig i 2004. De foreløbige tal for euroområdet for 1. kvartal viser pæne vækstrater, nogenlunde som IMF-delegationen konkluderede 18. maj efter gennemgang af euroområdets situation: "There are signs that the area's cyclical stagnation may be coming to an end" og "the area's recovery remains gradual and overly dependent on booming global trade and favourable financial market conditions. Area-wide domestic demand is picking up at a hesitant pace, reflecting, in particular, ongoing weakness in the largest member country. Nevertheless, we share the central view of a gradual upturn". Især Tyskland har svært ved at få økonomien til at komme i gang. Det er til gengæld positivt, at væksten i de 10 nye EU-lande ligger på godt 4 pct. Det er dog kun 4 pct. af Danmarks eksport, der går til de 10 nye lande.

Styrkelsen af euro over for dollar er en usikkerhedsfaktor. Siden Bretton Woods systemets sammenbrud i 1973 har der været store udsving mellem de europæiske valutaer og dollar. I 1985 var kursen ca. 0,70 dollar pr. euro (D-mark omregnet til euro), i 1993 var kursen ca. 1,40. Den nuværende kurs på ca. 1,20 dollar pr. euro er ikke usædvanlig.

Forudsigelser af kursniveauet er sjældent succesfulde. Der var således ikke mange, der på forhånd havde regnet med, at dollaren skulle styrkes her i foråret. Da de lange renter i Europa delvist følger den amerikanske rente, er Europa alt andet end uafhængig af relationerne inden for dollarområdet. Intervention mellem de store valutaer har næppe

større effekt, medmindre den gennemføres konsekvent som i Kina.

Det danske opsving har især vist sig i det private forbrug; men også ledigheden er begyndt at falde lidt efter årsskiftet. Det er selvfølgelig svært at forudsige den endelige reaktion i ledigheden.

I modsætning til de fleste lande i Vesteuropa er arbejdsløsheden forholdsvis lav i Danmark, og et kraftigt opsving kan føre til overophedning. Denne risiko ville være størst, hvis der tegnede sig en kraftig konjunkturopgang i vore nabolande. Som bemærket ovenfor synes der imidlertid ikke at være udsigt til noget sådant.

På kort sigt synes kun et indenlandsk drevet forbrugsopsving med kraftig stigning i forbrugskvoten at kunne føre til overophedning. Forbrugskvoten ligger på lavt niveau, og formuekvoten er høj. Dermed kan en kraftig forbrugseffekt ikke udelukkes.

Vendingen i den danske konjunkturudvikling understreger, at det er problematisk at finindstille økonomien ved hjælp af finanspolitiske tiltag. Vi ved ikke nok til at gøre det. Det tager tid at forberede sådanne tiltag, og det tager tid, før tiltagene påvirker ledigheden. Finanspolitiske tiltag kommer let til at forstyrre økonomien, når den konjunkturmæssige baggrund er uklar og foranderlig. "Der er i praksis en reel risiko for, at forsøg på at føre aktiv stabiliseringspolitik bliver en selvstændig årsag til konjunkturfuktuationer", jf. tidligere vismand Torben M. Andersen i "Udviklingslinier i økonomisk teori" (2000, red. Chr. Hjorth-Andersen).

Hvis man lemper finanspolitikken, må man også været parat til at stramme ved en senere lejlighed. Ellers kan man ikke fastholde de langsigtede mål for udviklingen på de offentlige finanser.

Diskussionsoplæggets betragtninger over de offentlige finansers holdbarhed fremhæver dette behov for efterfølgende finanspolitisk korrektion. For at være holdbare må de offentlige finanser opfylde en budgetmæssig restriktion, der siger, at fremtidige offentlige indtægter skal modsvare nuværende offentlige gæld og fremtidige offentlige udgifter. En sådan restriktion betyder netop, at enhver budgetmæssig lempelse efterfølgende må afbalanceres af en stramning.

Dansk Arbejdsgiverforening.

Forhåbentlig er både den hjemlige og den internationale økonomi på vej frem igen.

Forårets overenskomstfornyelser har skabt rammer for en fornuftig udvikling på det private arbejdsmarked. De tre-årige aftaler kombineret med konfliktbegrænsende foranstaltninger giver virksomhederne arbejdsro. Aftalerne understøtter også en mærkbar og helt nødvendig afdæmpning af lønudviklingen. På barselsområdet viste aftalesystemet med aftalen om den nye udligningsordning sin store fleksibilitet – endda i en situation, hvor dårligt timede udmeldinger fra de politiske partier desværre endnu engang vanskeliggjorde forhandlingerne. Aftalesystemet har leveret et tilfredsstillende resultat.

Der er dog fortsat store uløste problemer i dansk økonomi.

Ledigheden var indtil for nylig stigende, men er forblevet på et lavt niveau. Arbejdsstyrken presses allerede nu af de demografiske forskydninger med flere ældre og færre unge. Endelig har den udenlandske lønudvikling bidt sig fast på et meget lavt niveau - under 3 pct. årligt. På kort sigt kan selv en beskeden fremgang i beskæftigelsen dermed blive bremsede af flaskehalse og yderligere tab af konkurrenceevne. Det er derfor nødvendigt med stramninger i arbejdsmarkedspolitikken, som kan styrke det effektive arbejdsudbud. Dækningsgrader og ydelsesprofiler ved ledighed, rådighedskontrol og periodelængde er alle områder, hvor der med fordel kan strammes. De stærkere økonomiske konjunkturer vil være et godt udgangspunkt for sådanne initiativer.

Formandskabets analyser viser, at de demografiske forskydninger stiller den økonomiske politik over for en stor og langvarig udfordring. Lykkes det ikke at øge befolkningens erhvervsdeltagelse og nedbringe den offentlige forsørgelse, skal der i løbet af de kommende år og årtier gennemføres offentlige besparelser eller skattestigninger af et uhørt omfang. Velfærdskommissionen offentliggjorde tidligere i denne uge beregninger, som viser endnu større ubalancer.

DA hilser de nye og grundige analyser velkommen og ser frem til fortsat og fornyet debat om nødvendige arbejdsmarkedspolitiske tiltag, som kan øge arbejdsstyrke og beskæftigelse.

Endelig er DA helt enig med Formandskabet i, at beskæftigelsespolitikken bør være statsligt forankret. Lokale og regionale arbejdsmarkeder strækker sig ud over kommunegrænserne. Beskæftigelsespolitikken bør være en del af den overordnede økonomiske politik og ikke et kommunalt anliggende.

Landsorganisationen i Danmark

Landsorganisationen er stort set enig med Formandskabet i dets vurdering af den nuværende økonomiske situation og udviklingen de nærmeste år. Ledigheden ventes i år at udgøre ca. 175.000 personer i gennemsnit i 2004 og fortsætter derefter med at falde i 2005 og 2006, som tegn på, at arbejdsmarkedet er i bedring.

LO er enig i Formandskabets kritik af regeringens forårspakke, idet skattelettelser ikke er det bedste redskab til at øge beskæftigelsen. LO deler dog ikke Formandskabets opfattelse af, at det var unødvendigt at fremme beskæftigelsen. Vi har længe opfordret regeringen til at vågne op og reagere aktivt.

Modsat Formandskabet finder LO stadig, at vi for øjeblikket er langt fra den strukturelle ledighed. For dette taler de senere års reformer af f.eks. efterløn og førtidspension, der anslås at hæve arbejdsstyrken og dermed give plads til yderligere beskæftigelsesfremgang samt initiativerne i *Flere i arbejde* fra efteråret 2002.

LO er desuden enig i Formandskabets gentagelse af de kritiske betragtninger om aftalen om regeringens skattestop, som står i vejen for fornuftige skatteomlægninger, ligesom det reducerer mulighederne for at føre stabiliseringspolitik. Sammen med skattelettelserne forværrer det endvidere den finanspolitiske holdbarhed betydeligt.

LO deler ligeledes Formandskabets kritik af regeringens forslag om i kommunalreformen at forankre den offentlige beskæftigelsesindsats i et enstrengt system placeret i kommunerne.

LO er enig med Vismændene i, at beskæftigelsesindsatsen baseret på pligt-og-ret-princippet er en vigtig del af den overordnede økonomiske politik, og at det relevante arbejdsmarked med opland strækker sig ud over kommunegrænserne – næsten uanset hvor grænserne måtte blive trukket. Den foreslåede kommuneforankring ville skabe incitamentsproblemer, og der kan desuden rejses tvivl om, hvorvidt kommunal jobformidling effektivt kan sikre anvisning af den bedst egnede arbejdskraft til ledige stillinger.

LO finder det afgørende, at politikerne lytter til Formandskabets vurdering af, at den offentlige beskæftigelsesindsats håndteres bedst i statsligt regi.

LO anerkender, at finanspolitikken på nuværende tidspunkt kan være uholdbar, men gør samtidig opmærksom på, at problemet ifølge Vismændenes beregninger svarer til 2 pct. af BNP eller ca. 30 mia. kr., hvilket ikke vil være umuligt at løse, forudsat indsatsen fokuseres på at bringe marginalgrupperne i arbejde. På dette felt er LO enig med

Vismændenes forholdsvis optimistiske beregninger sammenlignet med Velfærds-kommissionens, som kommer frem til et dobbelt så stort problem.

Men som Formandskabets analyser viser, er det i stor udstrækning regeringens selvskabte plager, idet mere end halvdelen af de offentlige finansieringsproblemer skyldes lempelser som følge af skattestop og skattepakke.

LO er enig i Formandskabets vurdering af det ønskelige i at tage fat på de langsigtede udfordringer for velfærdssamfundet. Det er interessant og relevant, at Formandskabet giver det første samlede og systematiske overblik over den økonomiske fordeling, mellem nuværende og fremtidige danske generationer – selv om det er forbundet med stor usikkerhed at sammenligne.

LO er enig i, at tiltagene ikke bør udskydes unødigt. Jo tidligere, der meldes ud, jo lettere vil borgerne have ved at indrette sig. LO er enig i, at kommende reformer både skal være rettet mod at påvirke de offentlige indtægter og udgifter, og finder, at initiativer til at sikre højere arbejdsudbud og øget produktivitet i den offentlige sektor langt er at foretrække.

LO finder desuden Formandskabets overvejelser om en højere afgift på arv interessant, i relation til at modvirke øget indkomstulighed. Det skal dog belyses, i hvilket omfang der efterlades *utilsigtet* arv, for at vurdere effekterne på arbejdsudbud og opsparing, inden sådanne tiltag iværksættes.

LO deler naturligvis Formandskabets vurdering af det ønskelige i bedre produktivtetsudvikling i den offentlige sektor – forudsat kvaliteten kan opretholdes. Mulighederne for gennem øget konkurrence at opnå effektiviseringsgevinster i den offentlige sektor bør derfor undersøges og afprøves konkret, inden for de rammer de offentlige leverandører har i dag.

LO kan således støtte Vismændenes anbefaling af, at udvikle produktionen af offentlige ydelser gennem best-practise materiale, med systematiske sammenligninger mellem ydelsesomkostninger mellem forskellige leverandører mv.

LO finder det endelig overraskende, at Formandskabet med dette kapitel desværre ikke leverer afgørende ny viden om effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor, hvilket vi ellers kunne have brug for.

Dansk Industri

Økonomi

Dansk Industri deler Vismændenes syn på dansk og international økonomi. Det amerikanske og asiatiske opsving er i fuld gang, mens der efterhånden også kan spores svage væksttegn i Europa. Især i Tyskland er væksten dog fortsat meget træg. Det forventes imidlertid, at den høje amerikanske og asiatiske vækst gradvis vil stimulere væksten i eksporten ud af Europa. I Danmark er det private forbrug begyndt at stige ganske stærkt. Væksten understøttes af lavere skatter og suspensionen af SP-bidraget i indeværende år.

I Dansk Industri glæder vi os over, at det nu endelig er slut med at ty til gentagne skatte- og afgiftsforhøjelser for at finansiere ukontrollret vækst i de offentlige udgifter. Regeringen har vist, at skatteskruen faktisk også kan drejes den anden vej, når der effektivt manes til offentlig udgiftsdisciplin.

Vismændene betegner den fremrykkede skattelettelse i forårspakken som unødvendig, men påpeger, at indholdet i pakken er fornuftigt, når der nu var et politisk ønske om at gribe ind. I Dansk Industri er vi enige i, at man altid kan diskutere timingen i den økonomiske politik og behovet for indgreb; men en strukturel nedsættelse af de alt for høje danske marginalsatter var og er stærkt påkrævet.

Vi har i Danmark meget høje marginalsatter, som sætter ind ved internationalt set uhørt lave indkomstniveauer. Vore konkurrentlande er endda i fuld gang med at nedsætte deres marginalsatter yderligere for at tilskynde til en øget indsats og for at kunne tiltrække og fastholde kompetent arbejdskraft.

DI ser derfor fremrykningen af forhøjelsen af mellemskattegrænsen som en vigtig og nødvendig forudsætning for, at vi i Danmark hurtigt kan komme videre ad denne vej i retning af yderligere lettelse af skatten på en ekstra indsats.

Som påpeget af Vismændene vil fortsatte lempelser af marginalsatten i stort omfang være selvfinansierende. Hertil kommer et stort potentiale for finansiering via en skarpere prioritering af de offentlige udgifter. Så yderligere lempelser af marginalsatterne vil ikke true balancen i dansk økonomi. Formandskabet udtrykker igen bekymring for, om målsætningerne i 2010-planen kan overholdes, og påpeger, at finanspolitikken er mindre holdbar på længere sigt end vurderet af regeringen.

DI deler denne bekymring, men vil gerne påpege, at vi anser det for en stor fordel, at dansk økonomi styres efter en forholdsvis langsigtet plan, hvor der er bred politisk opbakning om de længeresigtede mål. Disse mål skal fastholdes, og den nødvendige

politik for at nå målene skal gennemføres.

En af forudsætningerne i 2010-planen er, at væksten i det offentlige forbrug skal begrænses til ½ pct. om året. Det er naturligvis meget ambitiøst, hvis man ser på de historiske erfaringer med at begrænse væksten i det offentlige forbrug. Men vi ser ingen grund til at betvivle, at målet kan nås i de kommende år. Det *skal* nås, og de nødvendige midler hertil må findes. Dette kunne eventuelt være via en egentlig udgiftsstyringsmodel med omsættelige kommunale udgiftskvoter.

Dansk Industri opfordrer Vismændene til at arbejde videre med disse tanker.

2010-planen stiller også krav om en vækst i arbejdsstyrken i de kommende år, som kun kan sikres via yderligere reformer på arbejdsmarkedet. Her må vi nok sætte vores lid til, at det lykkes for Velfærdskommissionen at overbevise befolkningen og politikerne om, hvad der skal til for, at målene kan nås.

DI er naturligvis helt enig med Vismændene i, at vi skal være varsomme med at udskyde nødvendige reformer for længe, idet en udskydelse naturligvis vil være en belastning for fremtidige generationer.

Danmark har længe underinvesteret i forskning. Det har Formandskabet også gentagne gange gjort opmærksom på. DI lægger vægt på, at også de offentlige forskningsudgifter ses som investeringer for samfundet.

DI er således godt tilfreds med, at regeringen vil oprette en højteknologisk fond for forskning. Det er afgørende, at vi med den nye fond sikrer langsigtede og stabile bevillinger til forskningen, og det er afgørende, at denne fond rettes mod at sikre størst muligt økonomisk afkast af forskningen.

Derfor skal fonden også have fokus rettet mod virksomhedernes forskning og mod samspillet mellem privat og offentlig forskning. Det Strategiske Forskningsråd, som DI har støttet, har først og fremmest fokus på strategiske udfordringer for samfundet.

Vismændene påpeger, at der er mange gode grunde til, at den fremtidige beskæftigelsesindsats bør forankres hos staten og ikke i kommunerne. DI hilser Vismændenes klare påpegning yderst velkommen. Det relevante arbejdsmarked rækker langt ud over en kommunegrænse, selv hvis de fremtidige kommuner bliver væsentligt større, og der vil være en lang række incitamenter for kommunerne til at tilsidesætte arbejdsmarkedets reelle behov.

Vismændene fremfører, at højere arveafgifter måske kunne kompensere for fordelings-

virksomheden af fornuftige strukturelle lettelse i kapital-beskatningen og i topskatten. Men der er i de betragtninger ikke taget højde for arveafgifternes skadelige virkning på erhvervslivets muligheder for et smidigt generationsskifte. Nødvendige strukturelle lettelse af skatten bør hverken hindres af overdrevne fordelingspolitiske hensyn eller modsvares af nye skatteforhøjelse, men af en skarpere prioritering af de offentlige udgifter og effektivisering i den offentlige sektor.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Dansk Industri er helt enig med Vismændene i, at behovet for effektivisering af den offentlige sektor stiger i løbet af de kommende år. Sådan må det være i lyset af, at de offentlige udgifter stiger, uden at indtægterne følger med.

DI er også fuldstændig enige i, at den væsentligste måde at effektivisere på vil være, at produktionen af offentlige serviceydelser i større omfang udsættes for konkurrence. Behovet for effektiviseringer understreges af, at produktiviteten i den offentlige sektor har været faldende i de senere år. Til sammenligning er produktiviteten i private byerhverv steget med i gennemsnit 2¼ pct. om året i den samme periode.

Heldigvis kan man læse et lille opløftende budskab mellem linierne. Det viser sig, at der faktisk er sektorer, hvor produktiviteten er fastholdt. Det gælder navnlig i sundhedssektoren. Det kunne tyde på, at arbejdet med at fremme produktiviteten i den offentlige sektor ikke er nogen håbløs opgave.

Det samme budskab kan man læse, når man ser, hvor forskellige resultater offentlige institutioner præsterer ved brug af de samme ressourcer. Nogle institutioner magter altså at gøre det bedre!

Et væsentligt bidrag til at vende produktivitetsudviklingen fra tilbagegang til fremgang i den offentlige sektor, vil efter DI's opfattelse kunne opnås ved en omfattende strukturreform. Det står klart, at strukturændringerne skal ledsages af effektive økonomiske styringsredskaber for at potentielle effektiviseringer indhøstes i praksis.

DI har hæftet sig ved rapportens konklusion om, at øget kommunal udlicitering vil kunne give en gevinst på ca. 2 mia. kr. per år. Det er et interessant resultat - og den gevinst skal indhøstes.

Desværre synes vi, at rapporten mangler egentlige politikanbefalinger, hvis man vitterlig ønsker at udsætte den offentlige produktion for større konkurrence. Det er ikke gjort med fromme ønsker.

Vi vil derfor gerne foreslå, at der for alle dele af den offentlige sektor indføres en

obligatorisk udbudspligt - i stil med den udbudspligt, der kendes i staten. Herefter skal alle offentlige opgaver, der kan udføres af private, med jævne mellemrum sendes i udbud med henblik på at afprøve markedet.

Håndværksrådet

Konjunkturvurderingen

Håndværksrådet er i hovedtræk enig i formandskabets konjunkturvurdering. Rådets undersøgelse viser, at de fleste af vores medlemmer forventer et noget bedre resultat i år end de fik sidste år. Den helt overvejende del af virksomhederne mener også, at det er mere fordelagtigt at investere i produktionsudvidelser nu end det var for et år siden.

Hvor de mindre industrivirksomheder kan glæde sig over fremgang i den internationale efterspørgsel, så mærker byggeriet og butikshåndværket, at skattelettelserne giver forbrugerne flere penge i hænderne. Byggeriet har oplevet et beskæftigelsesmæssigt og omsætningsmæssigt fald de seneste år. Det er nu vendt – trukket af husholdningernes efterspørgsel, men den store beskæftigelsesfremgang kommer i år. Den ser vi først i 2005, når de positive toner i erhvervslivet slår igennem.

Håndværksrådet mener godt man kan finjustere økonomien med indgreb som forårspakken. Alternativet, at vente til ledigheden har bidt sig fast eller til lønningerne er begyndt at accelerere, fører til ”stop and go” politik. Det har vi ikke gode erfaringer med i byggesektoren.

nderede pensionsbidrag er muligvis ikke helt så effektivt som skattelettelser, når mere skal sættes i gang. Til gengæld er det nok politisk mere acceptabelt at bremse op igen - hvis det mod forventning skulle blive nødvendigt - med tvungen opsparing end med højere skatter.

Finanspolitisk holdbarhed og generationer

Det kan ikke forsvares at sende en stor regning videre til de næste generationer sådan, at danskere i fremtiden får relativt dårligere vilkår end folk i de lande vi sammenligner os med. Løsningerne på den forestående finanspolitiske uholdbarhed bliver ofte stillet op som et enten eller. Enten skal flere i arbejde eller også skal vi skære i den offentlige service og indføre brugerbetaling. Løsningen er nok snarere at dreje lidt på flere knapper, uden at skatten sættes i vejret.

Vedrørende arveafgiften glemmer formandsskabet, at en forudsætning for, at driftige personer vil opbygge en formue, som de ikke når at anvende i deres eget liv er, at de så har lov til at give den videre. I forbindelse med generationsskifte af virksomheder kan

arveafgiften nogle gange blive et problem for virksomhedens videre overlevelse. Der er derfor grænser for, hvor høj en arveafgift man kan indføre - selv til at finansiere, at færre skal betale topskat.

Udlicitering og offentlig sektor

Håndværksrådet ser også et potentiale for besparelser gennem mere udlicitering og synes, at den potentielle besparelse formandskabet kommer frem til er relativt lille. Det er bemærkelsesværdigt, at 10% af kommunerne står for 45% af udliciteringerne. Der er derfor stadig mange lavthængende frugter at plukke i rigtig mange kommuner.

Det er helt centralt for at der kan skabes besparelser, at der skabes konkurrence med udliciteringer. Mange virksomheder skal kunne byde på opgaven. Håndværksrådet er derfor helt enig med formandsskabet i den konklusion, at den offentlige sektor så vidt muligt skal dele de udbudte opgaver op i flere små selvstændige udbud. HUR's måde at udforme sine udbud på er et godt eksempel til efterfølgelse.

En vigtig konklusion er, at mange virksomheder kan være afskåret fra at byde, når kravet om kapital bliver for stort. Især for mindre virksomheder er det for risikofyldt at skulle lave dyre investeringer, hvis man senere risikerer at miste opgaven.

Vi hører i Håndværksrådet jævnligt, at kvaliteten af udbudsmateriale ikke er god nok og at materialets omfang er for stort. For at kunne opnå reel konkurrence om de udbudte opgaver, er det vigtigt, at udbudsmaterialet kort og præcist beskriver, hvad der ønskes løst. Ved at øge omfanget og detaljeringsniveauet af udbudsmaterialet, udelukker man i praksis de små virksomheder, der ikke har ressourcerne til at løfte det store administrative arbejde.

Håndværksrådet er endvidere enig i, at det må overvejes, om ikke udlicitering i mange tilfælde kan erstatte kommunale samarbejder. Endvidere er der, som formandsskabet nævner, den fordel, at det politiske ansvar for leveringen af ydelsen placeres mere klart, hvis hver kommune udliciterer opgaven.

Landbrugsraadet, Dansk Landbrug og Danske Andelsselskaber

Den økonomiske situation

Der er grund til at glæde sig over de positive takter, der slås an i denne konjunkturvurdering. Investeringer, eksport, privatforbrug og den økonomiske vækst stiger, og samtidig falder ledigheden – dog ikke mere end at udviklingen i inflationen forbliver på et acceptabelt lavt niveau.

Forårspakken fortjener derfor ros, fordi den sammen med de internationale konjunkturer

bidrager til den positive udvikling. Den har gode elementer i sig, herunder at den stigende aktivitet primært ligger uden for den offentlige sektor – og at den mht. ophævelsen af SP-bidraget har en midlertidig karakter og derfor får en kortvarig virkning i årene 2004 og 2005. Den finanspolitiske holdbarhed af forårspakken er således ikke afhængig af, at der senere skal indgås vanskelige politiske forlig om besparelser eller nedskæringer.

I betragtning af danske lønmodtagers meget høje opsparingskvote virker det fornuftigt at udnytte den særlige pensionsordning som en slags forbrugsbuffer og anvende den aktivt i forbindelse med konjunkturudviklingen. Den midlertidige ophævelse af SP-bidraget skulle gerne føre til, at flere kommer ind på arbejdsmarkedet og dermed omfattes af SP, når den igen træder i kraft.

Landbrugets største bekymring er stigningstakterne i de danske lønninger, der også i de kommende år vurderes at ville ligge klart over udviklingen i de lande, Danmark konkurrerer med. Sammenholdt med den styrkede euro og krone kan lønstigningerne få katastrofale følger for Danmarks konkurrenceevne.

Det er positivt, at der tilsyneladende nu er markant bedre styr på den offentlige omkostningsudvikling. Dermed har skattestoppet vist sin berettigelse.

Vismændene foreslår, at eventuelle omkostninger ved at sænke kapitalindkomstbeskatningen og marginalsatten kan modvirkes ved højere afgifter på arv. Da en del arv efterlades utilsigtet hævdes det, at en sådan afgift ikke påvirker lysten til opsparing. Dette argument gælder ikke opsparingen i virksomheder, som bestemt er tilsigtet og ofte planlagt for at sikre et kommende generationsskifte. En øget afgift på arv vil derfor virke som en særskat på de mindre, familieejede virksomheder, og gøre generationsskiftet vanskeligere end det er i dag.

Vismændene konstaterer igen, at en opprioritering af forskningsområdet er et samfundsøkonomisk fornuftigt tiltag. DØR mener desuden, at det Strategiske Forskningsråd bør udmønte midlerne fra regeringens Fond for Højteknologisk Udvikling. Vi er helt enige i de betragtninger.

Vismændene foreslår, at antallet af offentligt/private forskningssamarbejder og at adgangen til venturekapital øges. I jordbruget og fødevarerindustrien har vi en udbredt tradition for forskningssamarbejder – og de virker. Danmarks førerposition på fødevarerområdet skyldes ikke mindst, at der er kort vej fra forskning til anvendelse i erhvervet. Det er ikke så svært – der er behov for simple, ubureaukratiske ordninger og forskningsprogrammer, som fremmer konkrete samarbejdsprojekter mellem forskningsinstitutionerne og vores virksomheder og brancher.

Den finanspolitiske holdbarhed

Man må sande, at det er vanskeligt at løse store politiske udfordringer, der ligger mange år ud i fremtiden. Ikke desto mindre er det interessant at se, hvilke strukturelle forhold, der på sigt skaber problemer for samfundet. I valget mellem at øge skatterne, sænke serviceniveauet eller øge arbejdsstyrken forekommer valget let: Lad os komme i gang med de arbejdsmarkedsreformer, der på engang skaber øget livskvalitet for dem, der i dag står uden for arbejdsmarkedet, og samtidig sikrer det danske velfærdssystem.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Uanset at mange offentlige områder kun vanskeligt lader sig effektivisere er det dog ærgerligt at se, at mens de private erhverv, industrien og landbruget gennem de seneste 10 år har præsteret en ganske høj produktivitetsudvikling så er der områder i den offentlige sektor der har haft direkte negativ udvikling. Det er derfor oplagt at undersøge, hvilke områder af den offentlige sektor, der egner sig til udlicitering, så vi sikre konkurrencen og dermed effektivitet i den offentlige sektor.

Handel, Transport og Serviceerhvervene

Konjunkturvurdering

Grundlæggende er vi enige med DØR i deres skøn over nøgletal for 2004 og 2005. HTS tror også at vi skal ind i 2005 før vi for alvor kan se effekter på beskæftigelsen.

Vækstskøn (BNP-vækst i pct.)	HTS	DØR
2004	2	2,1
2005	2,6	2,5

Derimod er vi ikke enige i politikvurderingen af forårspakken. Vi frygter ikke flaskehalse og overophedning på arbejdsmarkedet, som følge af forårspakken.

Virksomhederne har gennem den seneste lavkonjunktur satset massivt i produktivitets fremmende investeringer. Dette har sammen med en generel nervøsitet for opsvingets holdbarhed hos virksomhederne, givet udsigt til en generel lavere jobskabelse i det kommende opsving end vi normalt ser. Situationen havde tilmed været værre uden regeringens forårspakke, der delvis er rettet mod sektorer hvor der umiddelbart hurtigt viser sig beskæftigelseseffekter af øget omsætning.

Generelt er vi enige med formandskabet i, at der ikke skal ske finjusteringer af konjunkturudviklingen. Men vi ser skattelettelserne i forårspakken som et strukturindgreb der smidiggør arbejdsmarkedet, så Danmark på længere sigt fremmer motivationen for

at komme ind og blive på arbejdsmarkedet i længere tid end tilfældet er i dag.

Mht. hvorvidt skattelettelser er det mest effektive instrument til at øge beskæftigelsen, så foretrækker vi, i denne situation, skattelettelser frem for offentlige investeringer eller offentligt forbrug. Dels fordi det offentlige forbrug i forvejen er alt for stort, dels fordi skattelettelserne generelt forbedrer strukturerne på arbejdsmarkedet. Vi anerkender, at skattestoppet kan blokere for generelle skatteomlægninger. Men i en situation hvor specielt kommunerne gennem de sidste mange år ikke har vist vilje/evne til at overholde de aftalte budgetmål, mener HTS afgjort at den eventuelle blokering er til at leve med i forhold til den disciplinerende virkning skattestoppet har medført.

Udgiftsstyring af de offentlige udgifter gennem omsættelige udgiftkvoter, tror vi ikke på!!

Specielt erfaringerne op gennem 90'erne viste at kommunerne ikke overholdt de aftalte budgetmål der var aftalt, i gennemsnit var der tale om en 100 pct. overskridelse de enkelte år. Så hvis viljen til at overhold indgåede aftaler ikke eksisterer, vil udgiftskvoter ikke afhjælpe problemet.

HTS er enig i formandskabets vurdering af, at man i forbindelse med en kommunalreform bør tilstræbe et enstrengt arbejdsmarkedssystem, hvor ansvaret ikke er placeret i den enkelte kommune.

Finanspolitikens holdbarhed

Formandskabet konkluderer, at den nuværende finanspolitik ikke er holdbar. Det stiller først og fremmest krav om en stram udgiftsstyring i den offentlige sektor og en effektiv tilrettelæggelse af offentlige opgaver. HTS mener at en stigning i det samlede skattetryk vil være den forkerte vej at gå, men medgiver, at det også i skattesystemet gælder om at få mest valuta for pengene, dvs. et større arbejdsudbud. Det understreger behovet for yderligere reformer i skattesystemet, på arbejdsmarkedet og i pensionssystemet.

Fordelingen mellem generationer

Formandskabets analyse af fordelingen mellem generationer er den første af sin art og et velkomment bidrag i velfærdsdebatten ikke mindst fordi det er et erklæret politisk ønske at nuværende generationer ikke efterlader en ufinansieret regning til de kommende generationer. HTS er enig i denne betragtning men ønsker at tilføje den nuance, at det langt fra er alle offentlige udgifter som er decideret forbrug. I den udtrækning udgifterne er en form for investering som også gavner fremtidige generationer, kan øget gældssætning isoleret set forsvares i en periode. Dybest set kunne formandskabet også have inddraget indtægterne fra nordsøolien i en fordelingsbetragtning, men det er et politisk valg.

Fornuften i Formandskabets anbefaling af en skatteomlægning fra arbejdsindkomst til

højere arveafgift afhænger af den endelige udformning. Arv er principielt formue som allerede er beskattet én gang og øget beskatning vil, afhængigt af skattesystemets øvrige indretning, kunne føre til øget skattetækning.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Afsnittet om effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor er et godt bidrag til debatten om den fremtidige indretningen af velfærdssamfundet, og der er ingen tvivl om, at der er behov for en langt større grad af konkurrence i produktionen af offentlige serviceydelser.

HTS er meget enig i Rådets analyser og anbefalinger, og dagens diskussionsoplæg viser, at der – alene i kommunerne – er et besparelsespotentiale ved udlicitering i størrelsesordenen 2-4 mia. kr. årligt. I en tid med stigende pres på de offentlige budgetter virker det uforståeligt, at kommunerne ikke realiserer dette potentiale hurtigst muligt.

Mange af de virksomheder, som er medlem af HTS, producerer serviceydelser til den offentlige sektor og har stor erfaring i offentligt-privat samarbejde.

På mange områder fungerer dette samarbejde glimrende – på andre områder opleves en fortsat uvilje mod at lukke private leverandører ind på det offentlige marked. Sagen om beregning af priser for hjemmepleje i Aalborg Kommune illustrerer, som nævnes i diskussionsoplægget, illustrerer på udmærket vis dette.

Det er vores opfattelse, at den største barriere for et stigende offentligt-privat samarbejde – til gavn for begge parter -, er den i oplægget omtalte ”velfærdskoalition”, som består af offentligt ansatte, folkepensionister og andre, der modtager hovedindkomst fra den offentlige sektor. Og der er ikke udsigt til at denne koalitions styrke forringes i fremtiden, tværtimod.

En modvægt til denne koalition kunne være en styrkelse af den information, som forbrugerne modtager i forbindelse med levering af offentlige serviceydelser. Informationen om det frie sygehusvalg er et godt eksempel på et område som er blevet styrket ganske væsentligt. Et andet eksempel, som trækker i den modsatte retning, kunne være valg af privat eller kommunal leverandør i forbindelse med hjemmepleje – her kommer den væsentligste information fra kommunalt ansatte, der tilhører den netop nævnte velfærdskoalition. Fra centralt hold ville en styrkelse af Udliciteringsrådet kunne gøre en forskel.

Derfor er det et godt udgangspunkt for den fortsatte diskussion om prioriteringer i den offentlige sektor og inddragelse af den private sektor, at Rådet nu har dokumenteret et ikke uvæsentligt besparelsespotentiale på udliciteringsområdet.

Dansk Handel & Service

Konjunkturvurdering og aktuel økonomisk politik

Dansk Handel & Service deler overordnet formandskabets vurdering af dansk økonomi. Vækstbilledet er domineret af det private forbrug, som efter flere års stilstand begyndte at vise mere positive takter sidst i 2003. Tendensen er fortsat i starten af 2004 og meget tyder på, at privatforbruget som følge af forårspakken får endnu et løft i den resterende del af 2004.

Formandskabet anfører, at forårspakken ikke har været nødvendig og at der nu er risiko for, at det i løbet af et par år af den grund kan blive nødvendigt at skulle bremse en overophedet økonomi. Dansk Handel & Service er enige i, at der var tegn på, at væksten i privatforbruget ville tage til i løbet af 2004 selv uden indgrebet. Men det er spørgsmålet, om fremgangen ville være kraftig nok til at sikre en stigning i beskæftigelsen - ikke mindst set i lyset af at resten af den danske økonomi fortsat var og stadig er hårdt ramt af den internationale afmatning. Derudover er det vigtigt at holde fast i, at hovedparten af den ekspansive effekt i forårspakken kommer fra skattelettelserne, som allerede blev vedtaget i foråret 2003, men som nu blot bliver indfaset noget hurtigere.

Dansk Handel & Service deler dog principielt formandskabets holdning om, at finanspolitiske forsøg på at finjustere konjunkturudviklingen generelt bør undgås. Derimod bør finans- og her ikke mindst skattepolitiske indgreb altid have et klart strukturpolitisk sigte, der retter sig mod de strukturelle problemer i dansk økonomi - f.eks. den finanspolitiske holdbarhed og globaliseringens udfordringer. Netop disse grundlæggende problemer tilgodeser de aktuelle skattelettelser desværre ikke.

Dansk Handel & Service er enige med formandskabet i, at skattestoppet indebærer en u hensigtsmæssig skævridding af forholdet mellem provenuet af ejendomsskatter og afgifter i forhold til provenuet fra beskatningen af arbejdskraft. Selvom skattestoppet har haft en disciplinerende effekt på de offentlige udgifter, vil det være mere hensigtsmæssigt med et mere direkte styringsinstrument som eksempelvis styring via overordnede nominelle rammer for de offentlige udgifter, som foreslået af formandskabet.

Dansk Handel & Service deler formandskabets bekymring om den tværgående prioritering i forbindelse med den ny forskningsfond. Det er ikke forkert at forske i højteknologi, men det kan ikke stå alene. Det er behov for en erkendelse af, at Danmarks konkurrencefordel ligger i evnen til at innovere og tænke nyt, ikke mindst på det ikke-materielle område. Regeringen skal derfor sikre, at vi også forsker i hvordan vi i det hele taget kan skabe og udnytte innovation i virksomhederne, og hvordan virksomheder bedst organiseres og ledes i vidensamfundet.

Beskæftigelsespolitikken skal sikre, at virksomhederne får den nødvendige arbejdskraft med de rette kvalifikationer. Da arbejdsmarkedet fungerer på tværs af kommunegrænser skal den offentlige indsats være forankret nationalt, så fokus rettes mod arbejdskraftens faglige og geografiske mobilitet. Kun på det nationale niveau kan der foretages en amlet vurdering af, hvad der skal til, for at alle offentlige myndigheder og øvrige aktører trækker udviklingen i den rigtige retning. Når krav og midler besluttet samme sted, undgås endvidere kassetænkning. Dansk Handel & Service er derfor enig med formandskabet i, at det er meget problematisk, hvis ansvaret for arbejdsmarkedspolitikken placeres i kommunerne.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Trods meget debat gennem de seneste 10-15 år har der kun været en begrænset stigning i den private sektors inddragelse i løsningen af offentlige opgaver. De nyeste tal for de kommunale regnskaber, som ikke er nået at komme med i diskussionsoplægget, viser tilmed et fald i udliciteringsgraden fra 2002 til 2003. På den baggrund hilser Dansk Handel & Service kapitlet velkommen, da det indeholder en række gode analyser, som klart illustrerer det enorme potentiale, der er for en udvidelse af samarbejdet mellem den offentlige og den private sektor.

Selv om det er omdrejningspunktet i vores velfærdsmodel, at det er den offentlige sektor og det tilhørende politiske niveau, der definerer og bestiller opgaverne, så er der fortsat en massiv tendens til, at det offentlige også selv vælger at producere ydelserne. Her er det oplagt, at den offentlige sektor lærer af den udvikling, der har præget store dele af det private erhvervsliv i de senere år, hvor konkurrencedygtige private virksomheder baserer sig på forskellige former for netværk og samarbejdsrelationer. Den enkelte virksomhed fokuserer på det, den er god til, mens opgaver, der falder uden for dens kernekompetence, løses af andre i netværket. Det er principper, som sikrer innovation, kvalitet og vækst i opgaveløsningen. Derudover sikrer et udbygget offentligt-privat samarbejde, at den store viden, der i dag opbygges og fastholdes internt i den offentlige sektor, bliver delt med markedet.

Det er en afgørende forudsætning for succes med udlicitering af opgaver fra det offentlige, at man har nuancerede kontrakter, som bl.a. specificerer kvaliteten af de ydelser, der skal leveres. Formandskabet anfører, at det ikke altid er muligt at specificere alle aspekter af kvaliteten og at det i øvrigt er omkostningsfuldt for den offentlige sektor at udarbejde udbudsmateriale mv. Begge argumenter er problematiske.

Det er problematisk, at man i store dele af den offentlige sektor i dag ikke præcis ved, hvad man producerer og hvad det koster. Uden den viden er det reelt umuligt at foretage de rette prioriteringer i opgavevaretagelsen, hvilket ikke mindst er vigtigt i en tid, hvor presset på de offentlige budgetter tager til. Derudover er det en basal forudsætning for

kunne at sikre og klargøre hvilke ydelser, der kan og skal udliciteres. Kun ved at kunne lægge alle tal frem, opnår man den nødvendige gennemsigtighed.

Problemstillingen er aktuell inden for bl.a. fritvalgsordningerne på hjemmehjælpsområdet, hvor mange kommuner ”glemmer” at indregne en række af de faste omkostninger. Derved bliver prisen urealistisk lav, hvilket i sidste ende udelukker mange potentielle private leverandører fra markedet.

Dansk Handel & Service ser positivt på OPP som et middel til at øge samarbejdet mellem offentlige og private aktører. En længere tidshorizont og større fleksibilitet i projekterne, skaber større incitament i den private virksomhed til at samarbejde med det offentlige. Det er dog væsentligt, at OPP ikke ender med at udelukke virksomheder fra at deltage i konkurrencen, og at det ikke udvikler en halv-offentlig sektor med en uklar ansvars- og kompetencefordeling.

Finansrådet

Finansrådet er enig i vismændenes vurdering af den økonomiske udvikling de kommende år og glæder sig særligt over den positive udvikling, der nu ses i det private forbrug (og ikke længere i det offentlige forbrug). Derfor deler vi ikke helt den kritik vismændene giver regeringen for at have lanceret forårspakken, som de anser for at være overflødig. Finansrådet er enig med formandskabet i, at opsvinget allerede var på vej, men mener at regeringen bør høste anerkendelse for, at der med forårspakken er kommet skub i det hårdt trængte private forbrug. Det er Finansrådets opfattelse, at forårspakken uden tvivl har haft en psykologisk virkning og været medvirkende til, at privatforbruget nu endelig er stærkt på vej op fra det bekymrende lave niveau, det har ligget på de sidste fem år. Regeringen skal også have ros for i forårspakken at fremrykke de vedtagne skattelettelser. Den forværrer som nævnt af vismændene ikke de offentlige finanser permanent, og betyder, at vi lidt hurtigere har fået taget et skridt i retning af bedre strukturer.

Vismændene advarer generelt mod at foretage finjusteringer af konjunkturudviklingen, hvilket vi som sådan ikke kan være uenige i. Finansrådet er dog af den opfattelse, at *det strukturelle kommer før det konjunkturrelle* og anser de høje skatter for så stort et problem, at enhver ansvarlig skattelettelse må hilses velkommen. Vi lever i en globaliseret verden, hvor der uundgåeligt vil være et stadigt større pres på det danske skattesystem, hvilket især gælder den høje beskatning af arbejdsindkomst. Det bør konstant ligge i baghovedet. Finansrådet deler derfor ikke vismændenes gentagne kritik af, at forårspakkens skattelettelser samt skattestoppet forværrer den finanspolitiske holdbarhed og gør det sværere at opfylde 2010-planen. Det ville være langt mere foruroligende, hvis den finanspolitiske holdbarhed blev forrykket af større offentlige

udgifter.

I forbindelse med forårspakken anfører vismændene i rapporten, at det vil være en nærliggende mulighed at genindføre og eventuelt forhøje bidraget til Den Særlige Pensionsordning, hvis det på et tidspunkt bliver nødvendigt at stramme den økonomiske politik. Det finder Finansrådet vil være stærkt uheldigt. Konstante ændringer i dele af det overordnede pensionssystem skaber – som påpeget af vismændene - uundgåeligt usikkerhed hos den enkelte omkring egne opsparingsplaner og bryder dermed forstyrrende ind i pensionsopsparing. Det er ikke lige det, der er brug for. Finansrådet har den klare holdning, at det vil være langt at foretrække at stoppe ordningen helt og samtidig åbne mulighed for at overføre allerede opsparede midler til private pensionsordninger, ligesom det er tilfældet med LD-opsparingen. Der vil være fornuft i at foretage en fuldstændig liberalisering og indpasse de nuværende SP-midler i markedet for pensionsopsparing. Finansrådet mener ikke, at det vil fratage regeringen det sidste konjunkturpolitiske instrument, da det fortsat vil være muligt (om ikke ønskeligt) at stille krav om en højere/lavere pension blot i privat regi.

Vismændene angriber i rapporten endnu engang skattestoppet men anerkender dets disciplinerende effekt på den offentlige udgiftsstyring. Finansrådet finder det særdeles glædeligt, at skattestoppet har haft den ønskede begrænsende effekt på stigningen i det offentlige forbrug. Skattestoppet har bidraget til en positiv holdningsændring, hvor der er kommet større fokus på en sund prioritering mellem de offentlige udgifter. Imidlertid er skattestoppet rigoristisk i dets udformning og hindrer ellers fornuftige skatteomlægninger som fx aktieavancebeskatningen, hvilket er uheldigt.

Finansrådet er enig med vismændene i, at en direkte udgiftsstyring vil have en række fordele og finder forslaget om omsættelige kvoter til kommunerne interessant. Det vil være fornuftigt på den måde at få en bedre prisstruktur på den offentlige sektor, så effektiviteten øges. På sigt er det en rigtig vej at gå i takt med, at den stigende internationale skattekonkurrence lægger yderligere pres på det danske skattesystem.

Vismændenes holdbarhedsanalyse på det meget lange sigt er interessant og et bidrag til den debat, der forhåbentlig nu med også Velfærdskommissionens debatoplæg kommer gang i. Så lange fremskrivninger rummer altid en betydelig usikkerhed på grund af uforudsete hændelser kan ændre billedet betydeligt. Ser vi bare 20 år tilbage forudså ingen fx revolutionerne i Østeuropa, markedsökonomien i Kina, digitaliseringen, globaliseringen og bølgen af outsourcing. Store omvæltninger, der hver især har ændret samfundsvilkårene betydeligt. Alligevel efterlader analyserne næppe tvivl om, at der skal foretages en række reformer, hvis der skal sikres en holdbar udvikling fremover. I stedet for primært at se på, hvor meget skattesatsen teoretisk skulle hæves for at opnå en holdbar udvikling, ville det have været interessant, hvis der var foretaget beregninger af

konkrete forslag. Hvad ville det for eksempel betyde for holdbarheden på sigt, hvis princippet om prisregulering frem for lønregulering blev udbredt fra SUn til alle overførselsindkomster? Et sådant forslag har i øvrigt den positive samfundsmæssige sideeffekt, at en højere produktivitet i den private sektor vil få en positiv afsmitning på de offentlige finanser.

En afskaffelse af efterlønsordningen ville være en anden oplagt reparationsøvelse for de offentlige finanser og strukturen i dansk økonomi. Det er hverken økonomisk eller menneskeligt en god ide at lade sunde 60-årige trække sig ud af arbejdsmarkedet.

Vi skal ikke nødvendigvis være bange for at tage et lidt større skridt, end vi er vant til. Det er Finansrådets holdning, at Danmark kunne lære meget af den reformvillighed, der i disse år præger de nye EU-lande. De har turdet tilpasse sig nye udfordringer.

Vismændenes foreslår at følge en eventuel ændring af kapitalindkomstbeskatningen eller en stigning i grænsen for betaling af topskat op af en mere progressiv arveafgift. Det er udtryk for det tabu i dansk økonomi, der gør det politisk ukorrekt at diskutere eventuelle ulemper ved den danske lighedspolitik. Vi må indse, at det ikke er katastrofalt med bare en lidt større ulighed i et land, hvor vi vel og mærke som udgangspunkt har den største lighed. Herved sikres, at vi fortsat kan behandle de dårligst stillede anstændigt – det anstændige samfund. Vil vi have et samfund med tilstrækkelig fremdrift, nytter det ikke at fjerne en bremse for blot at erstatte den af en ny. En progressiv arveafgift vil have nogenlunde samme effekt på fx lysten til at forlade landet som topskatten har i dag. Får vi en skattestruktur, hvor de højeste marginalsatser forsvinder, vil vi uden tvivl fremme risikovilligheden. Hvis det kan betale sig at arbejde lidt mere og tage en chance, så vil vi se en helt ny virkelyst og erhvervskultur. Det vil også løse problemet med den manglende venturekapital, som vismændene fremhæver. Kan der ikke tjenes penge efter skat, får man ikke den efterspurgte venturekapital.

Det er prisværdigt, at vismændene sætter stor fokus på effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor. Finansrådet er ikke i tvivl om, der ligger store besparelsesmuligheder gemt i større brug af udlicitering som påpeget af vismændene. Vi kan også bakke op om anbefalingen af, at produktionen af offentlige serviceydelser bør konkurrenceudsættes i langt større omfang end tilfældet er i dag. En større specificering og måling af kvaliteten af offentlige ydelser vil være et skridt i den rigtige retning mod målet om en strammere udgiftsstyring.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Konjunkturvurdering

Det økonomiske råds formandskab giver i diskussionsoplægget udtryk for, at der ikke var behov for regeringens såkaldte ”forårspakke”. FTF er ikke enig i den vurdering, idet ledighedsniveauet var på et niveau, der måtte give anledning til, at der blev grebet ind. FTF er derimod enig med formandskabet, når der ses på pakkens konkrete indhold, der i FTF’s øjne mere så ud som forsøg på at købe vælgere frem for mere langsigtede løsninger.

FTF finder det meget kortsigtet og uhensigtsmæssigt, at det udelukkende er borgerens fremtidige pension, der skal finansiere pakken i form af suspension af SP-bidraget. Specielt i lyset af, at pakkens øvrige elementer ikke bidrager nok til en vedvarende løsning af beskæftigelsesproblemerne. Dette kunne efter vores opfattelse bedre nås via investeringer i uddannelse og teknologi, der understøttede Lissabon-processen i retning af en mere vidensbaseret økonomi. På beskæftigelsesområdet giver pakken ikke i et tilstrækkeligt omfang nye muligheder for opkvalificering af de ledige, der er blevet ramt af den stigende ledighed.

Formandskabet retter i diskussionsoplægget kritik mod skattestoppet. FTF er enig i kritikken mod skattestoppet i form af, at det hindrer nødvendige omlægninger af skatten. Der peges på, at skattestoppet betyder en udhuling af ejendomsbeskatningen og afgifterne. FTF er helt enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt, da der er behov for ændringer i skattesystemet med lettelse af beskatningen på beskæftigelse. I relation til formandskabets betragtninger om finanspolitikens holdbarhed er det heller ikke hensigtsmæssigt, at regeringen har begrænset sig til kun at kunne forøge indtægterne via at SP-suspensionen ophører i 2006.

Formandskabet tager afstand fra regeringens forslag om en kommunal forankring af beskæftigelsesindsatsen, og taler i stedet for et statsligt styret enstrengt system.

FTF er enig i de grundlæggende synspunkter, at såvel hensynet til at sikre velfungerende arbejdsmarkeder som muligheden for at føre en national beskæftigelsespolitik, er afgørende argumenter mod at kommunerne får overdraget ansvaret for beskæftigelsesindsatsen.

I stedet finder FTF, at der bør ske en langt bedre sammentænkning af den indsats, der i dag foregår i det statslige AF-system og i den kommunale beskæftigelsesindsats.

Holdbarheden af finanspolitikken

Oplægget indeholder et specialkapitel om holdbarheden af finanspolitikken frem til 2040.

Kapitlet, der er teknisk præget, bygger på en række forudsætninger og antagelser, der gør at fremskrivningernes holdbarhed må tages med forbehold. Der må f.eks. stilles spørgsmål ved forudsætningen for at tilgangen til efterløn beskrives ud fra 2002-niveau, da effekten af efterlønsreformen også har elementer, der rækker ud over 2002.

De hovedelementer formandskabet peger på er dog, at arbejdsudbud skal øges og/eller der skal spares på de offentlige udgifter og/eller indtægterne skal øges. FTF er enig i at skattestoppet bør ophøre, så skattesystemet kan indrettes til at bibringe tilstrækkeligt provenue uden, at det hæmmer eller skævvrider økonomien. I den forbindelse finder FTF, at der bl.a. i EU-sammenhæng bør kæmpes imod negativ skattekonkurrence på områder, hvor skatteobjekterne er grænseoverskridende.

Hvad angår de offentlige udgifter er FTF naturligvis enig i, at offentligt forbrug bør produceres så godt og billigt som muligt, men det offentlige forbrug dækker behov, som befolkningen har. Produceres disse ydelser ikke i det offentlige må borgerne købe dem i den private sektor, altså offentligt forbrug bliver til privat forbrug, men dækkende de samme ydelser. Det kan muligvis gøre finanspolitikken mere holdbar, men omkostningerne vil være mere ulighed samt risiko for, at dele af befolkningen ikke får adgang til de velfærdsgoder, vi gerne ser kendetegne vores samfund. Indsatsen må derfor efter FTF's opfattelse gøres i relation til at øge arbejdsstyrken, hvad FTF finder er muligt, hvis vi bruger ressourcer til at skabe attraktive arbejdspladser bl.a. for de ældre, herunder mere efteruddannelse og et arbejdsliv der kan fungere i sammenhæng med familielivet.

Fordeling mellem generationer

Formandskabet har i oplægget et interessant kapitel om beregninger af fordelingen mellem generationer. Sådanne beregninger rejser naturligvis en række problemer om forudsætningerne samt dataproblemer, men FTF ser positivt på, at formandskabet med kapitlet har afmystificeret og nuanceret antagelserne omkring forskellige generationers bidrag og udbytte af udviklingen af vores velfærdssamfund.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Oplæggets specialkapitel om effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor bygger på antagelsen om, at en markedsføring af den offentlige produktion vil mindske omkostningerne og øge kvaliteten. Det er en antagelse, som FTF ikke er enig i.

Formandskabet viser således også i oplægget, at det empirisk er svært at sige entydigt, at udlicitering reducerer omkostningerne eller øger kvaliteten. Det er også de erfaringer, FTF's medlemmer har gjort sig, når de har været involveret i konkurrenceudsættelse af deres arbejde. Ofte synes det at være mere ideologisk begrundet end båret af ønsket om mere kvalitet for færre penge.

I oplægget nævnes forskellige faktorer, der tale for eller imod at anvende udlicitering i den offentlige sektor. FTF kunne tilføje hertil at det forhold, at medarbejdere hele tiden virker under forhold, hvor deres arbejde bringes i udbud regelmæssigt kan virke hæmmende på tiltrækningen af kvalificeret arbejdskraft.

FTF finder det interessant, at formandskabet peger på at større frihedsgrader i institutionerne incl. anvendelse af besparelser til investeringer, kan øge kvaliteten. FTF har ofte peget på, at en øget inddragelse af medarbejderne i forbindelse med omstilling reelt giver en mulighed for at styrke kvaliteten af processen og opnå positive resultater uden at skulle gennemgå udbud og udlicitering.

FTF's erfaringer siger, at en satsning på udvikling af personalepolitikken og kompetenceudvikling styrker kvaliteten og effektiviteten.

Det samme gør sig gældende, når det handler om at drage sammenligninger (benchmarking) mellem institutioner eller kommuner som formandskabet anbefaler under navnet "målestokskonkurrence". Også her bør medarbejdernes ekspertise og muligheder for at pege på særlige forhold anvendes, så sammenligningerne får et reelt indhold.

Formandskabet har en række betragtninger om de muligheder offentligt og privat samarbejde (OPP) kan give i forhold til at udvikle kvalitet og effektivitet i den offentlige sektor. FTF er enig i, at der her kan ligge nogle muligheder, som man på forsøgsbasis kan udvikle bl.a. i relation til at få tilført kapital til den offentlige sektors virksomhed i en situation med stram økonomisk styring af den offentlige sektor.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Konjunkturvurdering

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AERådet) deler alt i alt Formandskabets overordnede vurdering af den økonomiske udvikling. Væksten vil i 2004 blive trukket af den indenlandske efterspørgsel, mens usikkerhedsmomentet kommer til at ligge i bidraget fra udenrigshandlen. AERådet stiller sig dog tvivlende overfor, at det private forbrug skulle ligge så underdrejet, som Formandskabets ræsonnementer indikerer. I det lys virker det opstillede alternative scenario med 1½ pct.enhed mervækst i det private forbrug i alle prognoseår ikke realistisk.

AERådet vil gerne kvittere for, at Formandskabet har taget fat i problemstillingen omkring dollarkursen. Der savnes dog en dybere kvantitativ diskussion af effekterne af valutakursændringer. Ikke kun ift. hvilken betydning, bevægelserne har haft de senere år, men i lige så høj grad hvilken rolle, de kan få i prognoseperioden, f.eks. i form af et eller

flere scenarier. Det kunne ligeledes være interessant med en vurdering af i hvilket omfang, den førte pengepolitik i USA hhv. EU kan siges at have haft indflydelse på valutakursbevægelserne.

Økonomisk politik

AERådet mener ikke, at man kan klandre regeringen for at reagere på den økonomiske udvikling. Man kan derimod klandre regeringen for at reagere for sent og med for langsomtvirkende og usikre instrumenter. AERådet mener, at det er nødvendigt med et rimeligt konstant ”pres” på arbejdsmarkedet, for at beskæftigelse og arbejdsstyrke stiger i overensstemmelse med målsætningerne for den langsigtede økonomiske politik. En god konjunkturudvikling er afgørende for en bedre integration af flygtninge og indvandrere og for at fastholde de ældre på det danske arbejdsmarked. Endvidere savner AERådet en mere klar definition af, hvordan Formandskabets frarådning af en aktiv finanspolitik skal forstås. I forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger føres der hvert år finanspolitik. Lægger Formandskabet op til, at finanseffekten fra disse forhandlinger hvert år skal være nul?

AERådet kan fuldt ud tilslutte sig Formandskabets kritik af skattestoppet. Herunder, at det er uhensigtsmæssigt, at SP – dvs. de årlige indbetalinger til en pensionsordning – som en konsekvens af skattestoppet bruges som instrument til at regulere konjunkturudviklingen. AERådet kan også tilslutte sig Formandskabets advarsler om at flytte beskæftigelsesindsatsen fra staten til kommunerne. Det vil være en stor fejl at ødelægge det, der var et af fundamentene bag jobsuccen i 1990'erne.

Finanspolitikens holdbarhed

AERådet mener, at Formandskabets ”holdbarhedskapitel” giver en god indsigt i de demografiske udfordringer, dansk økonomi står overfor.

AERådet mener, at Formandskabets analyser illustrerer, at regeringens skattepolitik er uansvarlig. Selv når der tages højde for afledte effekter på arbejdsudbuddet, viser Formandskabets beregninger, at regeringens økonomiske politik har medført en markant forværring af finanspolitikens holdbarhed. Regeringen mangler at sandsynliggøre, at der på langt sigt er råd til de vedtagne skattelettelser.

AERådet er enig med Formandskabet i, at det forhold, at beregninger af den finanspolitiske holdbarhed er behæftet med betydelig usikkerhed, ikke i sig selv er et argument for ”at lade stå til”, idet usikkerheden knytter sig til størrelsesordenen og ikke til fortegnet. AERådet mener f.eks., at Formandskabets analyser undervurderer bidraget fra befolkningens uddannelsesniveau – med den nuværende uddannelsesindsats. Det er også tilfældet i Velfærdskommissionens analyser.

Fordeling mellem generationer

Efter AErådets opfattelse er det et meget interessant kapitel og det er gavnligt for den offentlige debat, at Formandskabet tager dette emne op. Selvom AErådet mener, at den økonomiske politik bør indrettes, så der sikres holdbarhed på de offentlige finanser, er det interessant, at en udskydelse af de finanspolitiske tilpasninger har forholdsvis lille effekt på forbrugsmulighederne for fremtidige generationer.

AErådet er helt enig med Formandskabet i, at en stigning i arveafgiften vil være hensigtsmæssig. En højere arveafgift kan være med til at finansiere lettelser i indkomstbeskatningen og/eller en styrket uddannelses- og forskningsindsats. En skatteomlægning med højere arveafgifter og lavere indkomstskat på arbejde vil øge incitamenterne til at arbejde og kan indrettes, så indkomstuligheden ikke påvirkes nævneværdigt.